

*Герасименко Т.В.**кандидат геологічних наук, доцент,**Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»**ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5437-437X>**Herasymenko Tetiana**Dnipro University of Technology*

ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНА АКТИВНІСТЬ ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНИХ ТНК В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

INVESTMENT AND INNOVATION ACTIVITY OF HIGH-TECH TNCs IN CONDITIONS OF GLOBALIZATION

Анотація. Стаття присвячена аналізу сучасних тенденцій інвестиційно-інноваційної діяльності високотехнологічних транснаціональних компаній (ТНК). Окреслено ключові фактори інтенсивного розвитку ТНК у світовій економіці. Встановлено, що інновації відіграють дедалі більшу роль в конкурентних перевагах ТНК у сучасних умовах. Проаналізовано результати та динаміку інвестицій у науково-дослідні та дослідно-конструкторські розробки (НДДКР) провідних ТНК, чистий дохід та чисельність найманих працівників. Проаналізовано інновації та розвиток інноваційних систем, а також наслідки входження компаній у глобальні ланцюги вартості у країнах, що розвиваються та рівень їх інноваційного потенціалу, де ТНК Європи та США розмістили свої виробництва. Виявлено тенденцію ТНК до глобального пошуку нових наукових знань і технологічних можливостей, значна частина яких вбудована в локальні інноваційні мережі та наукові кадри.

Ключові слова: інноваційна діяльність, інвестиційна діяльність, транснаціональні корпорації, глобалізація, нематеріальні активи, наукові знання, інноваційні мережі, наукові кадри.

Постановка проблеми. Бурхливий розвиток транснаціональних корпорацій (ТНК) припадає на III етап транснаціоналізації світогосподарських процесів (друга половина XIX–XXI ст.). Зростаючу роль у конкурентних перевагах ТНК у XXI ст. відіграє ефективність використання інновацій та інвестицій у НДДКР. Останні є одним із визначальних факторів економічного зростання та конкурентоспроможності в глобальній економіці.

Особливо велика частка нематеріальних активів зосереджена у таких галузях, як виробництво нафтопродуктів (42,1%), хімічна продук-

ція (37,5%) та фармацевтиці (34,7%). Відносно великий ринок інноваційно-інвестиційних активів зосереджений також у виробництві харчових продуктів і комп'ютерних товарів, електроніки та оптики [10].

Основним напрямком політики інноваційної організаційної реструктуризації в останні роки було посилення глобальної координації та інтеграції територіально розподілених дослідницьких лабораторій у глобальній мережі знань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед науковців, що присвятили свої праці дослідженню інвестиційної та інноваційної діяльності високотехнологічних ТНК в умовах глобалізації можна відзначити таких вітчизняних вчених, як І.А. Ломачинська, Л.І. Аджадж [1], О.В. Носова [2], Л.М. Побоченко [3] та інших. Проте, слід відзначити, що особливості впровадження інвестицій та інновацій високотехнологічних ТНК під впливом глобалізаційних процесів недостатньо висвітлені, що зумовлює необхідність подальших досліджень.

Метою статті. Дослідити тенденції розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності високотехнологічних транснаціональних корпорацій в сучасних глобалізаційних процесах.

Виклад основного матеріалу. Сучасні ТНК III і IV поколінь сконцентрували більше половини світового промислового виробництва і близько 2/3 світових торгових потоків. ТНК контролюють понад 3/4 світового ринку зерна, кави та чаю, залізної руди, міді, вуглеводнів. Обсяг виручки від реалізації продукції окремих ТНК перевищує національні бюджети цілих країн і регіонів (табл. 1).

Інтенсивний розвиток ТНК на сучасному етапі зумовлений їх ефективним функціонуван-

ням в рамках світової економіки, що пов'язано з такими основними факторами:

- швидкістю накопичення фінансових ресурсів для експансії на нових ринках, подолання експортних бар'єрів шляхом прямих інвестицій;

- ефективним використанням переваг горизонтальної та вертикальної глобальної диверсифікації функціонування ТНК;

- гнучкістю трансформації бізнес-моделі ТНК та можливість її адаптації до нових умов глобальної економіки;

- оптимізацією розміщення дочірніх компаній з урахуванням економічних і політичних умов ведення бізнесу в приймаючій країні;

- можливість продовження життєвого циклу застарілих технологій, товарів (робіт, послуг) за рахунок їх передачі дочірнім компаніям ТНК за кордоном;

- використанням сучасних інноваційних стратегій;

- переваги доступу до ресурсів, капіталу, досліджень та розробок у країні, де базується материнська структура ТНК.

Щорічне збільшення витрат на фінансування науково-дослідних розробок свідчить про важливість і зацікавленість ТНК у функціонуванні цієї ланки перспектив розвитку. Так, у 2021 році 2500 найбільших світових компаній інвестували в науково-дослідні розробки 1093,9 млрд євро, що на 14,8% більше, ніж у попередньому році.

Значний інтерес до зростання інноваційної науково-технічної діяльності і збільшення інвес-

тицій в цей сектор економіки проявили ТНК Китаю, вперше обігнавши ЄС як за кількістю, так і за загальним обсягом інвестованих досліджень і розробок.

Дані цього року також підтверджують зміни в фінансуванні новітніх технологій, завдяки чому високотехнологічні сектори поступово збільшують розрив в інвестиціях, порівняно з середньо- та низькотехнологічними виробництвами.

Особливо наполеглива боротьба між ТНК іде за зберігання на найвищих рівнях за спеціалізацію виробництва, наприклад, спеціалізація ЄС в автомобільній промисловості все ще залишається домінуючою. Маючи в цьому секторі менше компаній, ніж у Китаї та США, автомобільні компанії ЄС інвестують 41,1% від загальних інвестицій у дослідження та розробки автомобілебудування.

Новатори в усьому світі подали в 2021 р. 3,4 мільйона патентних заявок, що перевищує на 0,1 млн їх пікову кількість до COVID-19. Кількість патентних заявок у всьому світі збільшилася на 3,6% у 2021 р. порівняно з 2020 р., продовжуючи їх зростанням на 1,5% у 2020 р., яке сталося після падіння на 3% у 2019 р. Значне зростання кількості поданих заявок Китаєм, який подав на 88504 заявки більше, ніж у 2020 р., у поєднанні з потужним внеском відомства інтелектуальної власності Республіки Корея (11 239 додаткових заявок) і Європейського патентного відомства (8432) було головним драйвером зростання високотехнологічних досягнень в 2021 р. Відомства інтелектуальної власності Індії (4802) і Південної Африки (4272)

Таблиця 1

Топ-10 ТНК за виручкою від продажів, прибутками та активами у 2022 році, млн євро

№	Компанія	Країна	Галузь промисловості	Доходи	Прибуток	Активи
1	Wal-Mart Store, Inc	США	Товари загального призначення	572,754	13,673	244,860
2	Saudi Aramco	Саудівська Аравія	Видобуток корисних копалин, видобуток сирої нафти	400,399	105,369	576,134
3	State Grid	Китай	Комунальні послуги	460,617	7,138	735,430
4	Amazon	США	Інтернет-послуги та роздрібна торгівля	469,822	33,364	420,549
5	China National Petroleum	Китай	Переробка нафти	411,69	9,638	660,008
6	Sinopec Group	Китай	Переробка нафти	401,314	8,316	380,675
7	Exxon Mobil	США	Переробка нафти	285,640	23,040	338,923
8	Apple	США	Комп'ютери, оргтехніка	365,817	94,680	351,002
9	Shell	США	Переробка нафти	272,657	20,101	404,379
10	United Health Group	США	Охорона здоров'я: медичне страхування та лікування	287,597	17,285	212,206

Джерело: складено автором за [4]

також зробили свій помітний внесок у загальне зростання науково-технічного прогресу [8].

Так частка ТНК, як суб'єкта світового ринку інновацій (інші суб'єкти – держава та венчурні фонди), на початку 2000-х років наближалася до 50%. Водночас прогнозується зростання цього показника, якщо врахувати, що ТНК поглинають менші інноваційні компанії з уже профінансованими інноваційними розробками та створюватимуть формально самостійні інноваційні підрозділи і стануть виконавцями державних замовлень на інноваційну продукцію [5]. Збільшення витрат на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи протягом 2021 р. провідними ТНК світу приведено в табл. 2.

Як наглядно демонструють показники табл. 2 інформаційно-комунікаційні послуги очолює США, чії дослідження та розробки в цьому секторі зросли більш ніж утричі за останні 10 років. Зі значним відставанням друге місце посідає Китай, з меншою кількістю досліджень і розробок у порівнянні з США, навіть незважаючи на свій десятикратний ривок в дослідженнях і розробках цього сектору за останнє десятиліття. На ЄС припадає трохи більше половини НДДКР Китаю, а Японія займає четверте місце з приблизно двома третинами НДДКР від розробок в ЄС.

Зберігаючи спеціалізацію ТНК США також лідирують в біотехнологічному секторі з більш

Таблиця 2

Обсяги та динаміка інвестицій у НДДКР, чистий обсяг продажів, чисельність працівників провідних ТНК

№	Компанія	Країна	Галузь промисловості	Обсяг та динаміка інвестицій у НДДКР		Чистий обсяг продажів та його динаміка		Чисельність працівників	
				млн євро	до минулого року (%)	млн євро	до минулого року (%)	осіб	до минулого року (%)
1	Alphabet	США	Служба інформаційно-комунікаційних технологій	27866,8	14,5	227273,9	41,2	156500	15,7
2	Meta	США	Служба інформаційно-комунікаційних технологій	21768,5	33,7	104122,3	37,2	71970	22,8
3	Microsoft	США	Служба інформаційно-комунікаційних технологій	21642,2	18,3	175057,3	18	221000	22,1
4	Hiawei Invest-ment holding	Китай	Служба інформаційно-комунікаційних технологій	19533,8	0,7	121786,3	-1,4	195000	-1
5	Apple	США	Служба інформаційно-комунікаційних технологій	19348,4	16,9	322988,6	33,3	154000	4,8
6	Volkswagen	Німеччина	Автомобілі інший транспорт	15583	12,2	250200	12,3	643297	2,9
7	Intel	США	Служба інформаційно-комунікаційних технологій	13416,6	12,1	69772,2	1,5	121100	9,5
8	Johnson and Johnson	США	Індустрія здоров'я	12991	21	82796,2	13,6	141700	5,4
9	Phizer	США	Індустрія здоров'я	10239,3	20,6	71771,1	95,2	79000	0,6
10	Bristol-Myers SQUIBB	США	Індустрія здоров'я	9283,1	1,9	40954,4	9,1	32200	6,4

Джерело: складено автором за [4]

ніж двократною перевагою країн ЄС. Японія займає третє місце, з менш ніж половиною обсягу досліджень і розробок від ЄС, а Китай йде слідом з приблизно половиною обсягу досліджень і розробок порівняно з Японією. ТНК США настільки потужні в біотехнологіях, що кілька американських фармацевтичних компаній розширили свої портфелі нових ліків, поглинувши декілька біотехнологічних компаній.

Сектор виробників товарів, необхідних для інформаційно-комунікаційної сфери також очолюють компанії США з більш ніж удвічі більшими обсягами досліджень і розробок, ніж у Китаї. На компанії ЄС припадає приблизно дві третини НДДКР Китаю, а на Японію – близько двох третин від компаній з ЄС.

Лідерство в автомобільному секторі в ЄС зберігається за рахунок майже вдвічі більшого обсягу досліджень і розробок, ніж у Японії. На США припадає близько двох третин обсягу досліджень і розробок від розробок японських компаній, за ними йде Китай з приблизно половиною обсягу досліджень і розробок порівняно з японськими.

Завдяки лідерству лідують в автомобільному секторі, компанії ЄС мають набагато більші інвестиції в дослідження та розробки, і, відповідно, більші продажі, більшу прибутковість і більшу кількість працівників, ніж їхні конкуренти. Серед 20 найкращих компаній за інвестиціями в науково-дослідні розробки – це

9 компаній із ЄС, в тому числі 4 з найкращими продажами електромобілів.

Серед засобів обчислювальної техніки та програмного забезпечення постійно виділяється 15 різних компаній, які увійшли до ТОП-10 за період з 2012 до 2022 р. (Facebook/Meta та інші). Це свідчить про досить високу стійкість у збереженні передових технологій серед зростаючої кількості конкурентів [4].

Таку стабільність у світовому лідерстві досягнуто завдяки їх найбільшій інвестиційній діяльності серед 2500 компаній. Загальні інвестиції ТНК в дослідження та розробки становили 182,2 мільярда євро в 2012 р. і послідуєчим середньорічним темпом зростання на 9,3%.

Найвищий середній темп зростання зареєстрували Facebook/Meta (52%), за якою йдуть Apple (25%), Huawei (20%) і Alphabet (20%). Інноваційні придбання названих компаній відіграли значну роль у цьому вражаючому зростанні. Інші компанії з ТОП-10 також показали рівнозначне зростання витрат на НДДКР.

Facebook (Meta), Apple і Huawei продемонстрували найбільше покращення своїх рейтингів протягом аналізованого періоду, причому Meta зіткнулася з найрізкішим зростанням у своєму рейтингу, починаючи зі стрибка з 297-го місця до перших позицій в 2022 р.

ТНК IV покоління беруть участь у створенні міжкорпоративних технологічних альянсів для проведення спільних наукових досліджень і нау-

Таблиця 3

Загальний рейтинг (глобальний інноваційний індекс)

Країна	ГП	Інституції	Людський капітал і дослідження	Інфраструктура	Розвиток ринку	Розвиток бізнесу	Результати знань і технологій	Творчі результати
Республіка Корея	10	32	1	11	23	9	11	5
Китай	12	43	22	27	13	20	6	14
Словенія	33	38	25	20	68	26	27	48
Малайзія	36	29	32	51	18	36	37	37
Індія	40	56	78	84	20	57	22	49
Польща	41	76	40	47	67	41	40	35
Таїланд	43	85	74	49	22	43	42	44
Румунія	47	74	75	34	75	51	35	38
Бразилія	49	59	96	58	50	39	52	46
Україна	55	100	47	77	104	48	45	47
Мексика	58	111	63	55	57	79	57	45
Південна Африка	59	88	84	68	65	61	56	63
Індонезія	61	70	85	69	37	77	61	68
Туніс	79	107	46	89	98	119	50	72
Єгипет	86	103	95	90	88	100	77	73

Джерело: складено автором за [6]

комісткого виробництва, активніше використовують можливості глобального науково-технічного аутсорсингу.

ТНК прагнули постійно розвивати зовнішні мережеві зв'язки з місцевими науковими спільнотами, щоб отримати доступ до місцевої наукової бази знань.

Автором проаналізовано рівень інноваційного потенціалу в країнах, що розвиваються (приймаючих країн-партнерів ТНК), з географією розміщення своїх виробництв ТНК європейських країн та США (табл. 3).

Останні дослідження підкреслюють аспекти навчання та створення наукових знань, задіюючи прямі іноземні інвестиції та закордонні дочірні компанії, як джерела конкурентної переваги.

Особливо у високотехнологічних секторах помітною тенденцією стало розширення науково-дослідної діяльності компаній у глобальному масштабі з метою збільшення їх бази знань. Було зазначено, що однією з головних змін в інноваційних стратегіях ТНК з початку 1990-х років став рух до «міжнародних навчальних компаній» і використання закордонних лабораторій як «інкубаторів знань» для генерування нових наукових досягнень, які можуть підкріпити їх технологічну особливість [7].

Як наслідок глобалізації інноваційних процесів, дочірні компанії ТНК також мають економічні переваги, отримуючи доступ до місцевих «пулів знань» і таким чином збагачуючи свій інноваційний процес. За останні десять років інноваційний потенціал розглянутих вище країн значно зріс.

Автором досить детально розглянуто складову інноваційного потенціалу «Знання та технологій» країн, до яких ТНК Європи та США перенесли свої виробництва (табл. 4) та виділено декілька основоположних напрямів:

– ТНК вишуковують глобальні джерела знань у пошуках нових наукових знань і технологічних можливостей, значна частина яких вбудована в локальні інноваційні мережі та наукові людські ресурси;

– ТНК загалом стикаються з проблемою розподіленого організаційного навчання, але ця проблема стає особливо складною у випадку інноваційної діяльності, яка передбачає спільне створення та обмін неявними знаннями;

– ТНК прагнуть скористатися локальними науковими знаннями та можливостями і вимушені розвивати тісні зовнішні мережеві зв'язки з місцевою громадкістю та керувати взаємодією між інноваційними спільнотами в країні розміщення материнської компанії з приймаючим регіоном [7];

– глобальне розповсюдження інновацій дедалі більше обумовлюється потребами компаній у здобутті нових знань і здібностей, а також в отриманні доступу до унікальних людських ресурсів;

– ТНК мають керувати взаємодією між інноваційними спільнотами вдома та в приймаючій країні. Здатність материнської транснаціональної компанії отримати доступ до місцевих джерел знань залежить від її інтеграції в контекст приймаючої країни та соціальних мереж технологічних інновацій. Близькість між місцевими установами та контекстом приймаючої країни

Таблиця 4

Результати знань і технологій (2022 р.)

Країна	Створення знань		Вплив знань		Поширення знань	
	Бал / оцінка	Ранг	Бал / оцінка	Ранг	Бал / оцінка	Ранг
Республіка Корея	61,6	5	45	22	48,8	19
Китай	71,9	3	65,5	3	47,2	20
Словенія	42,3	22	29,6	58	41,4	32
Малайзія	14,5	66	37,7	36	44,3	24
Індія	23,6	44	53,3	9	41,1	29
Польща	25,3	39	34,5	43	35	40
Таїланд	24,2	42	33,9	45	35,8	38
Румунія	13,5	68	39,6	31	46,9	21
Бразилія	21,2	53	37,4	37	22	67
Україна	32,9	28	25,3	71	31,8	48
Мексика	11,2	78	31,3	51	31,5	51
Південна Африка	23,5	45	31,9	49	19,8	75
Індонезія	9,5	82	41,4	28	20,2	73
Туніс	26,2	37	26,7	65	28,4	54
Єгипет	22,2	73	31,1	53	16,2	90

Джерело: складено автором за [9]

може сприяти локальній прив'язаності ТНК та їхній здатності використовувати місцеві знання;

– переваги співпраці посилюються, коли ТНК розміщують свої інноваційні підрозділи в середовищі, де інституції, що керують виробництвом знань, збігаються з інституціями в приймаючій країні;

– збереження тривалості інноваційної діяльності ТНК за кордоном є ще одним фактором, який може вплинути на здатність фірм до навчання, враховуючи, що міжнародний досвід є основним джерелом організаційного навчання.

Висновки і пропозиції. Домашні інституції впливають на транснаціональний соціальний простір ТНК для навчання та на їх здатність використовувати різні типи ситуаційної практики, поєднуючи їх з формами соціальної взаємодії для підтримки неявного знання через організаційні та суспільні межі. Це свідчить, що кількість способів вирішення проблеми неявного знання пов'язані з різними режимами організації інновацій, процесами пізнання та орієнтаціями навчання. При чому обмін і передача, здавалося б, універсальних наукових і технічних знань також вимагає додаткових знань.

Створення міжкорпоративних стратегічних альянсів дозволяє ТНК не тільки підтримувати конкурентоспроможність, але й призводить до появи нових регіональних кластерів економічного співробітництва у світовій економіці. Сучасною формою такого транснаціонального співробітництва є створення гнучких ділових мереж, учасники яких тісно взаємодіють, залишаючись незалежними та самодостатніми в процесі своєї фінансово-економічної діяльності.

Література:

1. Ломачинська І.А., Аджадж Л.І. Інноваційна діяльність ТНК та її роль у розвитку світової економіки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету: серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2016. № 7 (2). С. 74–78. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.ua/archive/7_2_2016ua/21.pdf
2. Носова О.В. Прямі іноземні інвестиції ТНК як фактор інноваційного розвитку. *Вісник Харківського національного університету імені ВН Каразіна серія «Економічна»*. 2021. № 100. С. 45–56. DOI: <https://doi.org/10.26565/2311-2379-2021-100-05>.
3. Побоченко Л.М. Оцінка інноваційних позицій ТНК розвинутих країн світу. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. 2019. № (4). С. 91–103. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-745x.4.2019.177620>
4. European Commission. R&D ranking of the world's top 2500 companies. The 2022 EU Industrial R&D Investment Scoreboard. Brussels: European Commission. 2022. DOI: https://iri.jrc.ec.europa.eu/sites/default/files/contenttype/scoreboard/2022-12/EU%20RD%20Scoreboard%202022%20FINAL%20online_0.pdf

5. Fortune global 500. URL: <http://fortune.com/global500/>
6. Global Innovation Index 2023. Innovation in the face of uncertainty 16th Edition. 2023. URL: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2023-en-main-report-global-innovation-index-2023-16th-edition.pdf>
7. Lam A. The Tacit Knowledge Problem in Multinational Corporations: Japanese and US Offshore Knowledge Incubators. MPRA Paper. 2008. URL: <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/11487/>
8. Technological innovation, supply chain trade, and workers in a globalized world. URL: <https://www.oecd.org/dev/Global-Value-Chain-Development-Report-2019-Technological-Innovation-Supply-Chain-Trade-and-Workers-in-a-Globalized-World.pdf>
9. World Intellectual Property Organization. World Intellectual Property Indicators 2022. Geneva, 2022. URL: <https://tind.wipo.int/record/47082>
10. World intellectual property report 2017: Intangible capital in global value chains. 2017. URL: <https://tind.wipo.int/record/28219>

References:

1. Lomachynska I. A., Adzhadzh L. I. (2016) Innovatsiyna diyalnist TNK ta yiyi rol u rozvytku svitovoyi ekonomiky [Innovative activity of TNCs and its role in the development of the world economy]. *Naukovyy visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu: seriya: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, no. 7 (2), pp. 74–78. Available at: http://www.visnyk-econom.uzhnu.ua/archive/7_2_2016ua/21.pdf
2. Nosova O.V. (2021) Pryami inozemni investytsiyi TNK yak faktor innovatsynoho rozvytku [Direct foreign investments of TNCs as a factor of innovative development]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni VN Karazina seriya «Ekonomiczna»*, no. 100, pp. 45–56. DOI: <https://doi.org/10.26565/2311-2379-2021-100-05>
3. Pobochenko L.M. (2019) Otsinka innovatsiynykh pozytsiy TNK rozvynenykh krayin svitu [Evaluation of the innovative positions of TNCs of the developed countries of the world]. *Mizhnarodni vidnosyny: teoretyko-praktychni aspekty*, no. (4), pp. 91–103. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-745x.4.2019.177620>
4. European Commission. R&D ranking of the world's top 2500 companies. The 2022 EU Industrial R&D Investment Scoreboard. Brussels: European Commission. Available at: https://iri.jrc.ec.europa.eu/sites/default/files/contenttype/scoreboard/2022-12/EU%20RD%20Scoreboard%202022%20FINAL%20online_0.pdf
5. Fortune global 500. Available at: <http://fortune.com/global500/>
6. Global Innovation Index 2023. Innovation in the face of uncertainty 16th Edition. Available at: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2023-en-main-report-global-innovation-index-2023-16th-edition.pdf>
7. Lam A. (2008) The Tacit Knowledge Problem in Multinational Corporations: Japanese and US Offshore Knowledge Incubators. MPRA Paper. Available at: <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/11487/>
8. Technological innovation, supply chain trade, and workers in a globalized world. Available at: <https://www.oecd.org/dev/Global-Value-Chain-Development-Report-2019-Technological-Innovation-Supply-Chain-Trade-and-Workers-in-a-Globalized-World.pdf>
9. World Intellectual Property Organization (2022) World Intellectual Property Indicators 2022. Geneva. Available at: <https://tind.wipo.int/record/47082>
10. World intellectual property report 2017: Intangible capital in global value chains. (2017). Available at: <https://tind.wipo.int/record/28219>

Summary. The article is devoted to the analysis of modern trends in investment and innovation activities of high-tech multinational companies (TNCs). The key factors of the intensive development of TNCs in the world economy are outlined. It is established that innovations play an increasingly important role in the competitive advantages of TNCs in modern conditions. The results and dynamics of investments in research and development (R&D) of leading TNCs, net income and the number of employees were analyzed. It is emphasized that the strengthening of international competition in the conditions of growing techno-globalism makes it necessary to improve the innovative activity of TNCs through its internationalization. The features of the creation and functioning of international strategic alliances in the innovation sphere are considered. Innovations and the development of innovation systems, as well as the consequences of the entry of companies into global value chains in developing countries and the level of their innovation potential, where TNCs of Europe and the USA have located their productions, are analyzed. As a consequence of the globalization of innovation processes, subsidiaries of TNCs also have economic advantages, gaining access to local «pools of knowledge» and thus enriching their innovation process. The author analyzed the level of innovation potential in developing countries (host countries-partners of TNCs), with the geography of the location of their productions of TNCs in European countries and the USA. It was noted that one of the main changes in the innovative strategies of TNCs since the early 1990s was the movement towards "international training companies" and the use of foreign laboratories as "knowledge incubators" to generate new scientific achievements that can strengthen their technological uniqueness. The trend of TNCs to the global search for new scientific knowledge and technological opportunities, a significant part of which is embedded in local innovation networks and scientific personnel, has been revealed. This shows that different ways of solving the problem of tacit knowledge are related to different modes of innovation organization, learning processes and learning orientations.

Key words: innovative activity, investment activity, transnational corporations, globalization, intangible assets, scientific knowledge, innovative networks, scientific personnel.